

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Національний університет "Чернігівський колегіум" імені Т.Г. Шевченка
Освітня програма	40563 Історія та археологія
Рівень вищої освіти	Магістр
Спеціальність	032 Історія та археологія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Національний університет "Чернігівський колегіум" імені Т.Г. Шевченка
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	40563
Назва ОП	Історія та археологія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Магістр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Момот Анастасія Олександрівна, Андреєва Анна Петрівна, Яремчук Сергій Степанович (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	26.10.2020 р. – 28.10.2020 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://inst-hist.chnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/10/samoanaliz-032-magistr-2020t.pdf
Програма візиту експертної групи	https://inst-hist.chnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/10/programma-vizytu.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Експертна група отримала безперешкодний доступ до всіх матеріалів, а ЗВО створив належні умови для роботи під час дистанційної експертизи. Всі учасники освітнього процесу і стейкхолдери позитивно налаштовані на заходи з підвищення якості освіти і готові активно працювати в цьому напрямі. У період підготовки і під час дистанційної експертизи панувала атмосфера співробітництва: затвердження програми візиту і відповідь на запит; викладачі, адміністративний та сервісний персонал проявляли готовність до співпраці та запровадження рекомендованих заходів і процедур. ЗВО активно працює над покращенням системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, що виражається у запровадженні рекомендацій і кращих практик. Зокрема, протягом цього року була прийнята низка локальних документів, спрямованих на підвищення якості освіти. Експертна група засвідчує потужний потенціал для продовження підготовки здобувачів за магістерською освітньою програмою «Історія та археологія» з урахуванням наданих рекомендацій.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

ОП «Історія та археологія», беззаперечно, має сильні сторони, конкретизовані по кожному критерію ОП. Найперше серед них варто виділити потужний кадровий потенціал, який дозволяє здійснювати науково-педагогічну діяльність на високому рівні. Також ОП має достатнє матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення. На ОП навчаються розумні і мотивовані студенти, які мають можливість продовжити навчання на наступному рівні вищої освіти. Хочеться відзначити, що вони затребувані на ринку праці. На ОП склалися традиційно добрі стосунки між усіма стейкхолдерами: викладачами, студентами (випускниками) та роботодавцями.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

По кожному критерію ОП експертна група вказала на слабкі сторони і, відповідно, надала свої рекомендації. Найбільш суттєві недоліки виявлені в Критерії 2 щодо відповідності цілей ОП з компетентностями і програмними результатами навчання. При врахуванні рекомендацій ЗВО має дотримуватися передусім чинного законодавства, принципу автономії ЗВО, а також залучення до обговорення всіх стейкхолдерів – викладачів, здобувачів, випускників, роботодавців тощо.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Мета освітньої програми, визначена в ОПП як «Підготовка конкурентоспроможного, висококваліфікованого історика, який володіє фундаментальними фаховими компетентностями, здатного до виконання оригінальних наукових досліджень, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, освітньої та практичної діяльності в галузі історичної науки, освіти, культури, охорони культурної спадщини, державного управління в гуманітарній сфері», - чітко сформульована та відповідає місії та стратегії ЗВО, визначених у локальних документах Університету Статуті та Стратегії. У Статуті Університету (2 серпня 2018 р.) вказано, що метою освітньої діяльності Університету є підготовка висококваліфікованих та конкурентоспроможних на національному та міжнародному ринках праці фахівців для наукових та освітніх установ, органів державної влади та управління, підприємств всіх форм власності за всіма рівнями вищої освіти (ст. 3.2) (https://drive.google.com/file/d/1oA5aM7ijvQqUCXCH8ighNqykWQY_v97W/view). У Стратегії розвитку університету на 2016-2021 рр. (2 листопада 2016 р.) зазначено, що місія Університету полягає у забезпеченні сучасної якісної та доступної освіти шляхом передачі студентам знань і досвіду викладачів, формування компетентностей та розвитку новітніх наукових і освітніх технологій... тощо (https://drive.google.com/file/d/oByJ_WEFXldX_Wjc2aFFsZo9idW8/view). Розробники ОП акцентують увагу на набутті компетентностей, які б підвищували можливості для працевлаштування. Отож, особливістю ОП визначений

її міждисциплінарний характер. Він досягається за рахунок поєднання освітніх компонентів соціогуманітарного, зокрема вивчення іноземної мови та знайомство з сучасними інформаційними та комунікативними технологіями, педагогічного та історичного спрямувань. Також особливістю ОП є система надання додаткових професійних кваліфікацій – експерт культурно-історичних цінностей, фахівець з європейських студій, фахівець з країнознавства та міжнародного туризму, за рахунок блоків вибіркових дисциплін. За умов відсутності професійного стандарту спеціальності професійні кваліфікації мають бути забезпечені освітніми компонентами відповідно до вказаних спеціальностей, зокрема фахівець з країнознавства та міжнародного туризму має вичерпувати стандарт спеціальності 242 Туризм. При цьому, в зазначеному вибірковому блоці із 7 ОК туризму присвячено лише 2. Реалізація зазначеної системи не забезпечує права вільного вибору здобувачами ОК, зважаючи вибіркочу складову винятково до дисциплін фахового спрямування (в межах спеціалізації), що суперечить нормам п.15 ст.62 Закону України Про вищу освіту.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Під час зустрічей отримана інформація, що робота над розробкою нової ОП розпочалась на початку 2020 р. і тривала до її затвердження 31.08.2020 р. Викладачі, студенти, представники студентського самоврядування і роботодавці були залучені до її розробки як в процесі запланованих засідань, про що є відповідні протоколи, рецензії, так і в неформальному спілкуванні з гарантом і членами проєктної групи (Витяг з протоколу № 7 засідання Вченої ради ННІ історії та соціогуманітарних наук імені О.М. Лазаревського від 21 лютого 2020 р.; Протокол № 8 від 28 лютого 2020 р. засідання кафедри археології, етнології та краєзнавчо-туристичної роботи ННІ історії та соціогуманітарних наук імені О.М. Лазаревського; Протокол № 2 засідання студентської ради ННІ історії та соціогуманітарних наук імені О.М. Лазаревського від 26 лютого 2020 р.). Зауважимо, що кожен роботодавець звертає увагу на ті компетентності, які найбільш суттєві в його сфері діяльності – музеєзнавчі, історіографічні, педагогічні, документознавчі тощо. Пропозиції різних стейкхолдерів враховані частково, зважаючи на можливість впровадження окремих курсів та корекцію змістовної частини освітніх компонентів. Зокрема пропозиції щодо запровадження науково-дослідної практики та її змісту були враховані. За пропозицією викладачів в обов'язковий блок було впроваджено ОК «Архітектурна археологія», «Історія міжнародних відносин» (замість «Антропологія», «Сучасні політичні технології», «Археологія козацької доби», «). З вибіркових в обов'язкові перейшли: «Доба вікінгів в історії Європи», «Актуальні проблеми історичного джерелознавства». Зазнали змін дисципліни вибіркового блоку, зокрема додано курс «Актуальні наукові та суспільні проблеми історії України Другої світової війни». Скориговано зміст курсу «Українське архівознавство» на пропозицію роботодавців про поліпшення підготовки фахівців в сфері роботи з документами. Частково враховано пропозиції щодо запровадження курсу «Інноваційні освітні технології» (викладається на ОП 014 Середня освіта. Історія) – внесено зміни у зміст програми з курсу «Методика викладання історії у ЗВО». Розроблення ОП Історія та археологія відбувалося у тісній співпраці з колективом Інституту історії України НАН України, на основі договору про співробітництво, яким передбачено складання спільних освітніх програм. В результаті обговорення освітньої програми з фахівцями НАН України, до блоків вибіркових дисциплін були включені спецкурси «Актуальні проблеми сучасної історіографії: соціогуманітарне знання та історичне мислення XIX – початку XX ст.», «Генеалогія», «Актуальні наукові та суспільні проблеми історії України періоду Другої світової війни». Також стейкхолдери вважають бажаним включення в ОП дисциплін соціально-економічного спрямування, оскільки на сучасному ринку праці є гостра потреба в таких навичках. Гуманітаріям часто бракує здатностей комерціалізувати свої знання чи напрацювання. Проте наразі реалізувати ці зміни не вдалося.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

ОП узгоджуються з тенденціями розвитку історичної науки. Це підтверджується завдяки включенню до ОП освітніх компонентів, які розкривають актуальні питання сучасної історичної науки і залучення до викладання ОК провідних фахівців Інституту історії України НАНУ. Відповідність ОП тенденціям розвитку ринку праці досягається завдяки застосуванню міждисциплінарного підходу при формуванні змісту ОП, які дають змогу випускникам отримувати широкий набір як фахових, так і загальних компетентностей, а також постійному підвищенню кваліфікації науково-педагогічних працівників і осучасненню змісту та методів навчання. При складанні ОП було враховано туристичний, історико-культурний та природно-рекреаційний регіональний потенціал Чернігівської області, розвиток якого здійснюється в рамках реалізації «Обласної цільової програми розвитку туризму у Чернігівській області на 2013-2020 роки», затвердженої рішенням обласної ради 21 грудня 2012 р. (<http://cg.gov.ua/index.php?id=15239&tp=1>), а також «Цільової програми проведення археологічних досліджень в Чернігівській області на 2013-2020 роки», затвердженої рішенням обласної ради 29 березня 2013 р. (<http://cg.gov.ua/index.php?id=15239&tp=1>), до реалізації яких залучені науково-педагогічні працівники та здобувачі. У змісті освітніх компонентів ОП, зокрема «Археологічні пам'ятки Чернігово-Сіверщини», «Доба вікінгів в історії Європи», «Архітектурна археологія», наявний регіональний контекст і значний акцент зроблено на історію регіону. Регіональна проблематика є пріоритетною при написанні наукових досліджень та кваліфікаційних робіт. При складанні ОП був використаний досвід аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм. З вітчизняних програм розробники посилаються на освітні програми Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київського університету імені Бориса Грінченка, Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Дніпровського національного

університеті імені О. Гончара. В якості іноземного досвіду колектив працівників ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського у складі проф. Острянка А.М., доц. Кеди М.К. та доц. Стрілюк О.Б. вивчають і адаптують для потреб ОП Історія та археологія кращі практики викладання у європейських університетах в рамках реалізації проєкту «Європейський освітній простір: можливість та виклики для України» програми Erasmus+ напрямом Jean Monnet (реєстраційний номер 611363-EPP-1-2019-1-UA-EPPJMO-MODULE, <https://www.facebook.com/EuropeanEducationalArea>)

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт вищої освіти за спеціальністю, яка акредитується, – відсутній. Водночас при складанні ОП Історія та археологія проєктною групою було враховано вимоги до фахівця освітнього рівня магістр, сформульовані у проєкті стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 032 Історія та археологія, у яких зафіксовано вимоги до фахівця в галузі історії. У програмних результатах навчання за ОП зафіксовано, що випускник повинен володіти знаннями (ПРН 1–8), вміннями та навичками (ПРН 9–37) на рівні у трактовці, визначених Національною рамкою кваліфікацій для 7-го рівня, а саме: - спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань відображені у ПРН 1–7, 9, 11–14; - спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур відображені у ПРН 20–24, 26–31; - здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах відображені у ПРН 1, 11, 16–19, 23, 34–35; - здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності відображені у ПРН 19, 21, 26–33, 36–37; - зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефхівців, зокрема до осіб, які навчаються відображені у ПРН 7–8, 15, 24, 25; - управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів відображені у ПРН 2, 14, 22, - відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів відображені у ПРН 10, 12, 13; - здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії відображені у ПРН 11, 12, 14, 30, 31.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Позитивною практикою є формування ОП на основі міждисциплінарного підходу і регіонального контексту, орієнтованих на ринок праці та можливості працевлаштування випускників.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Унікальність програми визначена нечітко і за рахунок трьох блоків вибіркового дисциплін. Наявна плутанина з додатковими професійними кваліфікаціями, які в ОПП також визначаються як спеціалізації. Деякі стейкхолдери не повідомлені про результати розгляду їх пропозицій. Рекомендовано: 1) Чіткіше визначити унікальність цієї ОП, що зробить її привабливішою для абітурієнтів і більш наближеною до потреб викладачів і роботодавців. 2) Переглянути систему надання професійних кваліфікацій у ЗВО, зокрема в контексті надання додаткових професійних кваліфікацій, деякі з яких виходять за межі визначеної спеціальності, і за рахунок вибіркового дисциплін. Також врахувати дію норм п.16 ст.62 Закону України Про вищу освіту, що передбачають право здобувачів на навчання одночасно за кількома ОП. 3) Продовжити роботу зі стейкхолдерами щодо видів і обсягу практик на ОП та інших освітніх компонентів. Зокрема, зменшити кількість ПРН до 10-25 (Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти 2020 р. - <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/metodichni-rekomendaciyi-vo>). 4) Запровадити практику обов'язкової зворотної реакції при комунікації зі стейкхолдерами ОП (викладачами, студентами, роботодавцями), тобто повідомлення про результати розгляду їх пропозицій.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Освітня програма «Історія та археологія» складена з врахуванням відповідних документів, зокрема Національної рамки кваліфікацій, Статуту і Стратегії розвитку ЗВО, подібних освітніх програм інших закладів вищої освіти. Також ОП складена з урахуванням потреб стейкхолдерів, у ній враховано тенденції розвитку спеціальності, ринку праці та регіонального контексту. ОП та освітня діяльність за цією ОП загалом відповідають Критерію 1 з невеликими, що не є суттєвими.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг освітньої програми – 90 кредитів та окремих освітніх компонентів відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему (структурно-логічну схему). При цьому ОП включає в себе освітні компоненти соціогуманітарної, історичної та педагогічної спрямованості, що засвідчує її міждисциплінарний характер. Їх засвоєння відбувається паралельно. Хоча за своєю логікою вона є певним продовженням бакалаврської ОП. Водночас низка фахових компетентностей (ФК) і програмних результатів навчання (ПРН) забезпечується лише вибірконими дисциплінами, а саме ФК 11-14 і ПРН 33, 36-37. Крім цього, частина ПРН забезпечується більше вибірконими, ніж обов'язковими дисциплінами (не є суттєвим недоліком).

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОП відповідає предметній області спеціальності 032 Історія та археологія. В результаті закінчення навчання за ОП Історія та археологія магістри мають можливість працевлаштуватися викладачами у ЗВО, науковими співробітниками, професіоналами в галузі історії, архівної справи, освіти, зберігання музейних та бібліотечних фондів тощо. Випускники, зважаючи на предметну сферу ОП, набувають можливість продовжити навчання на наступному освітньому рівні і здобути ступінь доктора філософії у галузі історії.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Формування індивідуальної освітньої траєкторії передбачено «Положенням про організацію освітнього процесу» в НУЧК імені Т. Г. Шевченка (<https://drive.google.com/file/d/1YcPKtKwFX1UWYEIGTK21Y3TBM9-sqh7G/view>), «Положенням про дисципліни вільного вибору студентів» в НУЧК імені Т.Г. Шевченка (<https://drive.google.com/file/d/1Gu4rOA9i7a1BeL5v6UIs1i9ZlaOp1KGd/view>), «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» в НУЧК імені Т. Г. Шевченка (<https://drive.google.com/file/d/1ZJ3H4OGbpG7oUSRYcvaDQN3wlCw7GLEd/view>). Структура ОП передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії. Зокрема, дисципліни вільного вибору на цій ОП складають 23 кредити або 25,5% обсягу, що відповідає нормативним вимогам. Формування індивідуальної освітньої траєкторії в рамках ОП Історія та археологія забезпечується можливістю обирати блоки вибіркового вибору дисциплін з подальшим присвоєнням додаткової професійної кваліфікації (3 блоки по 7 дисциплін): Блок 1. Експертиза культурно-історичних цінностей. Блок 2. Європейські студії. Блок 3. Країнознавство і міжнародний туризм. Для реалізації права вибору здобувачам освіти пропонуються для ознайомлення робочі програми та силябуси навчальних дисциплін, підготовлені фахівцями, які здійснюють їх викладання. Здобувачі освіти можуть отримати додаткові роз'яснення та консультації з приводу пропонованих дисциплін. Після цього він/вона обирають один блок дисциплін. В заяві на ім'я директора ННІ здобувач вказує блок дисциплін, який він обирає. Надалі ці заяви аналізуються і за потреби, у тому числі й через малокомплектність груп, можлива пропозиція студенту змінити блок вибіркового вибору дисциплін. Зміна блоку вибіркового вибору дисциплін можлива виключно за згодою студента. При цьому, впродовж останніх трьох років таких випадків не траплялося. Вищевказана інформація щодо процедури обрання вибіркового вибору дисциплін була підтверджена під час зустрічі зі здобувачами. Право здобувачів на вільний вибір

дисциплін забезпечується через пропонування трьох блоків. До складу вибіркового блоків включено авторські курси (3 з 7 ОК), які викладаються науковцями Інститутом історії України НАН України за погодинною оплатою. Щороку дисципліни вибіркового блоків змінюються, що регламентовано «Положенням про дисципліни вільного вибору студентів». Також здобувачі освіти можуть опанувати додаткові освітні компоненти в рамках академічної мобільності або за пропозицією університету. Особливістю ОП є читання студентам т.зв. позакредитних дисциплін, наприклад «Проектного менеджменту», що зафіксовано в індивідуальних навчальних планах. Формування індивідуальної освітньої траєкторії також виражається у виборі студентом форми підсумкової атестації – захист кваліфікаційної роботи або комплексний державний екзамен. При цьому здобувачі освіти вільні у виборі теми магістерської роботи.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Практична підготовка здобувачів освіти за ОП та навчальним планом Історія та археологія складає 10 кредитів – 11 % обсягу, відведеного на опанування ОП. Передбачено проходження археологічної, педагогічної, науково-дослідної / переддипломної практик. Проведення практик в Університеті регламентовано «Положенням про організацію та проведення практики студентів» в НУЧК імені Т. Г. Шевченка (<https://drive.google.com/file/d/1g-H1qke73o2Kluyk-W8Ug7jNeIXUuJCW/view>). Археологічна практика проводиться влітку після першого курсу на базі наукових станцій Університету в Любечі та Седневі (Чернігівська область). Педагогічна та переддипломна / науково-дослідна практики проводяться на другому курсі в ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського, де здобувачі освіти мають змогу отримати педагогічний досвід, вдосконалюють навички дослідницької діяльності, роботи з джерелами, базами даних, написання наукових текстів. Також в ході навчання практичні та семінарські заняття проводяться в музеях, заповідниках та архівних установах Чернігова з метою більш ґрунтовного ознайомлення і історико-культурною спадщиною регіону. Під час фокус-групи зі студентами висловлена задоволеність досвідом, набутим під час практик, оскільки практики дозволяють спробувати власні сили в майбутній професії і набуті відповідних компетентностей. Під час зустрічей зазначено, що питання практичної підготовки здобувачів освіти, а саме їх формі обсягів, наразі залишається дискусійним. Дехто вважає, що обсяг педагогічної та археологічної практик достатній, а дехто, що їх треба збільшувати. Також заплановано впровадження практичної підготовки для роботи в архіві й здійснюються необхідні підготовчі заходи.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

В ході навчання за ОП Історія та археологія здобувачі освіти на семінарських та практичних заняттях, в ході тренінгів, ділових ігор мають змогу сформувати комплекс соціальних навичок (soft skills). Зокрема, на практичних заняттях з історіографії всесвітньої історії, історії міжнародних відносин, Origin of Modern Europe: Cultural Dimension / Становлення модерної Європи: культурний простір та ін. вони формують і вдосконалюють навички ведення наукової дискусії, формулювання й відстоювання власної точки зору, рецензування та опанування виступу доповідача. В рамках роботи на практичних заняттях з Методики наукового дослідження, Актуальних проблем історичного джерелознавства та ін. здобувачі освіти опановують навички критичного мислення, вміння самостійної та колективної роботи. На заняттях з Педагогіки вищої школи та Методики викладання історії у ЗВО запроваджують інтерактивні методи викладання тощо. В результаті різноманітної діяльності на семінарських та практичних заняттях здобувачі опановують здатність вільно висловлюватись з приводу наукових, соціальних та політичних проблем, коректно відстоювати власну точку зору, навички самостійної та колективної діяльності, здатність до прийняття відповідальних управлінських рішень, вміння застосовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, демонструють прагнення до постійного самовдосконалення. Під час інтерв'ювання студентів здійснене спостереження проявів ними відповідних навичок та визначено, що вони демонструють розвинуте володіння відповідними навичками, зокрема комунікативні навички (риторика, еристика, модерація), толерантність, цілеспрямованість, аналітичні вміння.

7. Зміст освітньої програми ураховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійного стандарту спеціальності 032 Історія та археологія наразі не існує.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Співвіднесення обсягу окремих освітніх компонентів з фактичним навантаженням здобувачів вищої освіти здійснюється на основі розділу VI. Навчальний час студента, облікові одиниці навчального часу студента «Положення про організацію освітнього процесу» в НУЧК імені Т.Г. Шевченка ([Сторінка 7](https://drive.google.com/file/d/1O4h-</p></div><div data-bbox=)

jm9_h9HO0sJDDbgZr1R4KY4LvDb3/view). В ОПП та навчальному плані визначено час, необхідний здобувачу освіти для виконання усіх передбачених видів навчальної діяльності, а саме: лекцій, практичних/семінарських занять, самостійна робота, підсумковий контроль, необхідних для досягнення визначених результатів навчання. Річне навантаження студента складає 60 кредитів ECTS (1800 годин). Навчальний час, відведений для самостійної роботи студента очної форми навчання, регламентується робочим навчальним планом і, як правило, становить від 25% до 75% загального обсягу навчального часу студента, відведеного для вивчення конкретної дисципліни. Кількість годин на аудиторну роботу в рамках ОП складає від 20 до 50 % часу, відведеного на засвоєння одного освітнього компоненту. Освітні компоненти, які передбачають практичну підготовку (археологічна, педагогічна та науково-дослідна/переддипломна практики) мають інший розподіл годин пов'язаний зі специфікою діяльності – увесь час відноситься до самостійної роботи. В ЗВО не проводились окремі опитування з метою врахування інтересів здобувачів при визначенні фактичного навантаження за ОП. Але під час проведення фокус-групи зі студентами з'ясувано, що вони не мають нарікань щодо співвідношення фактичного навантаження та обсягу окремих освітніх компонентів за ОП. В процесі експертизи також з'ясовано, що аудиторні заняття відбуваються за т.зв. «плаваючим» розкладом, тобто кількість тижневих годин може варіюватися. Крім цього, з дисципліни, які викладають фахівці з Інституту історії України НАНУ, проводяться у формі «начитки».

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Освітня програма Історія та археологія не передбачає застосування дуальної форми освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

ОПП і навчальний план складені відповідно до вимог чинного законодавства.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Деякі компетентності та ПРН формуються лише за рахунок вибіркового ОК, що розглядається як суттєвий недолік. Існує практика, коли через з різних за професійним спрямуванням блоки вибіркового дисциплін пропонуються однакові з авторських курси, які викладаються науковцями Інституту історії України НАНУ. Передбачено викладання двох ОК англійською мовою, при тому, що нормативні документи передбачають вступ на навчання здобувачів з іншою іноземною мовою. Проведення опитувань здобувачів знаходяться на початковій стадії, як в методологічному, так і в змістовному плані. Рекомендовано: 1) Компетентності та програмні РН, визначені ОП, мають забезпечуватися винятково за рахунок обов'язкових освітніх компонент. Тому нормальною є практика, коли компетентності і ПРН забезпечуються обов'язковими та, на додачу, вибілковими дисциплінами. Отже, треба переглянути ОПП і навчальний план з метою розв'язання цього питання. 2) Розглянути питання щодо обрання вибіркового дисциплін не блоками, а окремими ОК, серед яких мають бути й нефакхові. 3) Розглянути можливість щодо заміни «Professional English / Англійська мова для істориків» для студентів, які при вступі здавали іншу іноземну мову, на вивчення іншої іноземної мови чи поділу студентів для вивчення англійської мови на групи за рівнями. 4) Внести до анкети опитування питання щодо врахування інтересів здобувачів при визначенні фактичного навантаження за окремими освітніми компонентами ОП і оприлюднювати результати опитування. 5) Уникати технічних помилок, які можуть викликати різночитання, при складанні ОПП, навчального плану, робочих програм, силабусів тощо.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень Е

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Структура і зміст ОП «Історія та археологія» відповідає вимогам законодавства для другого (магістерського) рівня вищої освіти. Освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему. ОП передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, а також практичну підготовку здобувачів вищої освіти та набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills). ОП та освітня діяльність за цією ОП загалом відповідають Критерію 2, але на час експертизи мають суттєвий недолік – формування низки компетентностей та програмних РН винятково за рахунок вибіркового освітнього компонент.

Водночас зауважимо, що гарантом і розробниками ОП демонструється значний потенціал щодо усунення виявлених недоліків.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Конкурсний відбір на навчання за ОП проводиться відповідно до «Правил прийому», які розробляються, затверджуються та оприлюднюються у встановленому порядку (<https://drive.google.com/file/d/188yAJj3grmYiKOoaeN1UZML2TYh68a6E/view>). Усі питання, пов'язані з прийомом до Університету, вирішуються Приймальною комісією. Її рішення оприлюднюються на офіційному веб-сайті в день прийняття або не пізніше наступного дня після прийняття відповідного рішення. Правила прийому на навчання за магістерською ОП «Історія та археологія» є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти: <http://chnpu.edu.ua/abiturient/magistr> Зокрема, наявні Програма вступних випробувань, Етапи вступної кампанії, Розклад консультацій, Обсяги державного замовлення, Перелік документів, Результати вступних випробувань, Інформація про вартість навчання і платіжні реквізити тощо. Вступники 2020 р. на програму Історія та археологія проходили конкурсний відбір, який здійснювався на основі базової вищої освіти – рівня бакалавра – за результатами ЗНО з іноземної мови та вступного письмового іспиту з історії. Конкурсний бал розраховувався як сума балів вступного іспиту з англійської мови, балів фахового вступного іспиту та середнього балу додатка до диплома бакалавра.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Розробники магістерської ОП «Історія та археологія» зазначають, що вони цією програмою логічно продовжують бакалаврські програми за історичними спеціальностями. Тому Програма фахового іспиту з історії відповідає вимогам освітньої програми підготовки на освітньому рівні «бакалавр». Під час зустрічей зі студентами була отримана інформація, що у процесі профорієнтаційної роботи наголос робиться на особливостях магістерської ОП, зокрема на додаткових професійних кваліфікаціях.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, зокрема під час академічної мобільності, визначено на основі «Положення про організацію освітнього процесу» в НУЧК імені Т. Г. Шевченка (https://drive.google.com/file/d/1O4h-jM9_h9HOOsJDdbgZr1R4KY4LvDb3/view) та «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» в НУЧК імені Т. Г. Шевченка. Ці Положення передбачають можливість навчання в іншому ЗВО за ідентичною чи спорідненою освітньою програмою і визначають процедуру перезарахування результатів навчання, отриманих в іншому ЗВО. Можливість перезарахування дисциплін визначається при формуванні індивідуального плану навчання в іншому ЗВО. Ці правила є чіткими та зрозумілими. Зокрема, перезарахування навчальної дисципліни можливо, якщо зміст опанованої у іншому ЗВО дисципліни та її обсяг в годинах не відрізняються більше ніж на 20 % від передбачених освітньою програмою або навчальним планом Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. При цьому кількість семестрів, впродовж яких вивчається дисципліна, структура дисципліни та форма підсумкового контролю до уваги не беруться. Прикладів застосування даних правил на практиці за ОП Історія та археологія наразі не було, передусім внаслідок низької академічної мобільності. Хоча під час зустрічей зі студентами з'ясовано, що вони ознайомлені з такими можливостями.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Зміни, внесені до «Положення про організацію освітнього процесу» в НУЧК імені Т.Г.Шевченка 31 серпня 2020 р., конкретизують можливість зарахування результатів навчання в рамках неформальної освіти. У розділі V «Положення» визначено процедуру, за якою визнаються результати навчання, отримані у неформальній освіті. Університет може визнати результати навчання здобуті у неформальній освіті в обсязі, що, як правило, не перевищує 10% від загального обсягу кредитів передбачених освітньою програмою. «Положення також визначає Порядок розгляду заяв про зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній освіті. Документи, що регламентують зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній освіті, оприлюднено на сайті

університету. Наразі на ОП немає прикладів застосування визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Інформація, що стосується вступу на ОП, є публічною, чіткою і зрозумілою

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Варто інтенсифікувати профорієнтаційну роботу з метою збільшення кількості здобувачів. Рекомендовано посилити академічну мобільність студентів, як всередині країни, так і міжнародну, а також залучення студентів до різних форм неформальної освіти через практику визнання результатів цих форм освіти на даній освітній програмі.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Наявна чітка, зрозуміла і доступна інформація щодо доступу до навчання на освітній програмі, а також визнання результатів навчання здобувачів ОП в інших закладах та у неформальній освіті. Водночас на ОП на даний час відсутні приклади застосування визнання результатів навчання в інших ЗВО чи у неформальній освіті. ОП та освітня діяльність за цією ОП загалом відповідають Критерію 3.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Обрані науково-педагогічними працівниками форми і методи навчання сприяють досягненню цілей ОП та заявлених програмних РН. Форми і методи навчання відповідають внутрішнім документам, зокрема Положенню про організацію освітнього процесу (<https://cutt.ly/PgY1hrG>) та Положенню про дистанційне навчання (<https://cutt.ly/qgY1zk7>). Під час аналізу відомостей СО (зокрема Таблиці 3) та бесід у фокус-групах з'ясовано, що у ході навчального процесу використовуються різноманітні форми і методи навчання: словесні, наочні, проблемно-пошукові, ділові ігри, навчальні дискусії, опитування, електронні тестування, метод «круглого столу», навчальні тренінги, групові й індивідуальні завдання тощо. Сприяє урізноманітненню форм і методів навчання участь НПП у проєкті Erasmus+, зокрема Jean Monnet Module (<https://cutt.ly/2gYMLRM>), який покликаний впровадити найкращі освітні практики європейських країн, а також інноваційні технології навчання. НПП і студенти вільні у виборі форм і методів навчання, що підтверджується аналізом силабусів, у яких представлені різноманітні методи, які першочергово відповідають меті навчального курсу. При з'ясуванні у здобувачів освіти частоти опитувань з приводу навчання, ЕГ довідалася, що це здійснюється нерегулярно, але висловлені побажання враховуються, хоча магістранти не змогли навести конкретні приклади, що це підтверджують. Варто зауважити, що «Положення про опитування студентів» <https://cutt.ly/FgZVj4R> набуло чинності лише на початку навчального року, і як зазначила представниця студентського самоврядування – анкета зараз перебуває у стані розробки.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Ознайомлення здобувачів щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, форм та методів навчання відбувається на початку семестру під час першого заняття шляхом представлення силабуса чи робочої навчальної програми з дисциплін, які у подальшому знаходяться у вільному доступі на кафедрі, а також на сайті ЗВО (<https://cutt.ly/rgY06E2>). З метою роз'яснення змісту навчальної дисципліни НПП комунікують зі здобувачами за

допомогою електронної пошти, безпосередньо під час занять та користуючись платформами дистанційного навчання Moodle (<https://moodle.chnpu.edu.ua/>) та Classroom (<https://cutt.ly/jgY04vz>). Під час фокус-групи зі здобувачами, магістранти підтвердили, що вони ознайомлені з цілями, структурою та критеріями оцінювання освітніх компонентів, з легкістю користуються навігацією сайту Університету та дистанційними засобами навчання. За даними результатів студентського опитування, наданих за запитом ЕГ, а також бесіди з магістрантами, експертна група з'ясувала, що здобувачі задоволені організацією освітнього процесу, проте, на жаль, експерти не знайшли у вільному доступі результатів вищезгаданого опитування.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Реалізація ОП відбувається за поєднання навчання та досліджень. Навчальний план ОП передбачає низку ОК, що формують у здобувачів уміння та навички необхідні для здійснення самостійної дослідницької роботи: «Методика наукового дослідження», «Актуальні проблеми історичного джерелознавства», «Актуальні проблеми сучасної історіографії», науково-дослідна / переддипломна практика тощо. На початку навчання за ОП здобувачі обирають форму проведення державної атестації, однією з яких може бути захист магістерської роботи. У заяві про вибір форми державної атестації, здобувачі вказують обрану ними тему дослідження. Бесіда зі здобувачами підтвердила можливість вільного формулювання теми дослідження, зокрема й можливість продовження бакалаврського дослідження, а також використання в роботі даних отриманих під час практичної підготовки – археологічної практики та їх подальшим самостійним аналізом на базі Центру археології та стародавньої історії Північного Лівобережжя імені Дмитра Самоквасова (НУЧК). Здобувачі мають можливість оприлюднити результати своїх досліджень у щорічному збірнику студентських наукових праць «Juvenia Studia» (<https://juvenia.nethouse.ua/>), а також всеукраїнському науковому журналі «Сіверянський літопис». Згідно з даними про наукову діяльність, здобувачі ОП беруть участь у наукових конференціях, зокрема традиційній щорічній міжнародній студентській науковій археологічній конференції «Середньовічні старожитності Центрально-Східної Європи». На прохання ЕГ було надано перелік магістрантських публікацій за останні роки: <https://cutt.ly/BgZB3Vp>.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Викладачі ОП оновлюють зміст освітніх компонентів відповідно до актуальних досліджень та наукових практик. Оновлення змісту ОК передбачено «Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освіти» (<https://drive.google.com/file/d/1dGEbZC5r7MwZmAoun6-NOWVmcY1T8rVX/view>). Періодичний перегляд, оновлення, вдосконалення навчальних дисциплін, та й загалом ОП, здійснюється на засідання кафедри (протокол засідання кафедри археології, етнології та краєзнавчо-туристичної роботи № 8 від 20 лютого 2020 року за участі стейкхолдерів), Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М.Лазаревського, Університету. Відгуком на активні інтелектуальні процеси у суспільстві стало залучення до викладання вибіркокових дисциплін провідних фахівців у галузях історичної науки: проф. Лисенко О. Є., доц. Томазов В. В., проф. Ясь О. В. Диджиталізація досліджень та освіти, зокрема через поширення дистанційного навчання зумовили зміни у курсі «Актуальні проблеми історичного джерелознавства». Впровадження найкращих освітніх практик європейських країн та імплементація їх механізмів у викладання за ОП, здійснюється завдяки проекту «Європейська освітня сфера: можливості та виклики для України». Також ОК оновлюються відповідно до результатів наукових досліджень НПП, які є активними, цитованими фахівцями у відповідних галузях. Оновлення ОК відбувається також на підставі побажань магістрантів, висловлюваних у ході бесід та обговорень, що підтвердилося під час фокус-групи зі здобувачами, а також під час аналізу за підсумками викладання наприкінці навчального року, періодичність – не частіше ніж раз на рік (з бесіди з НПП). Навести конкретні приклади оновлення навчальних дисциплін ЕГ не може, оскільки на сайті ЗВО представлені чинні силабуси або робочі програми поточного навчального року.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Освітня, наукова діяльність за ОП пов'язана та здійснюється у руслі міжнародної діяльності ЗВО, що закріплено у «Стратегії розвитку університету на 2016-2021 роки» (<https://cutt.ly/lgIVm7X>). НПП під час викладання, зокрема за ОП Історія та археологія, реалізують проект «Європейський освітній простір: можливість та виклики для України» програми ЄС Erasmus+ напряму Jean Monnet (реєстраційний номер 611363-EPP-1-2019-1-UA-EPPJMO-MODULE, <https://cutt.ly/WgIC2ax>). У рамках цього проекту магістранти прослухали курс «Проектний менеджмент» (Кеда М.), а також приймають участь у позааудиторних заходах проекту (<https://www.facebook.com/EuropeanEducationalArea/>). Наукова діяльність НПП, а також реалізація ОК «Археологічна практика» відбувається в межах українсько-білоруському проекту «Дніпровський паром» (<https://dnieprparom.net/>), спрямованого на вивчення прикордонних територій Чернігівщини та Гомельщини, археологічні дослідження в Любечі. Також у 2019 р. (згідно з відомостями СО та фокус-групи зі здобувачами – Володимир Солохненко) у співпраці з Університетом Ньюкасла археологічна експедиція на Подесенні. Під час фокус-групи за участі працівника міжнародного відділу Е. Мідена з'ясовано, що готується заключна рамкова угода з Поморською академією в Слупську (Польща), яка передбачає провадження подвійного дипломування в межах однієї з професійних кваліфікацій ОП, а саме «Країнознавство та міжнародний

туризм». Також в ЗВО створені можливості для академічної мобільності НПП за програмою Erasmus + KA1 (<https://cutt.ly/igIV7aH>), але викладачі цієї ОП в ній не брали участі.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Зміст освіти викладачі оновлюють на підставі сучасних наукових досліджень. Навчання, зокрема викладання археологічних дисциплін, а також археологічна практика поєднуються з науковими дослідженнями у співпраці з закордонними партнерами. Результати досліджень студентів публікуються в студентському збірнику ЗВО «Juvenia Studia» (<https://juvenia.nethouse.ua/>), а також за його межами. Варто окремо наголосити на організації наукової та практичної діяльності відповідно до спеціальності ОП – археологічні дослідження, організовані НПП визнані серед вітчизняних та закордонних фахівців.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Слабкою стороною 4 критерію є механізм опитувань студентів. Ця система знаходиться лише у стадії розбудови. 1. Рекомендуємо проводити опитування раз на семестр (це відповідає вимозі «Положення про опитування...»), а саме наприкінці семестру, перед заліково-екзаменаційною сесією, а його результати оприлюднювати на сайті (а не лише обговорювати на вчених радах відповідно до п. 3.1). Міжнародна діяльність позбавлена академічних обмінів, у першу чергу здобувачів ОП (хоча нормативне підґрунтя для її реалізації створено). 2. Рекомендовано активізувати організаційну діяльність у цьому напрямку, наприклад, розпочати з внутрішньої чи дистанційної мобільності. 3. Література в окремих робочих програмах та силабусах навчальних дисциплін потребує оновлення, а також коректури пов'язаної зі сучасних академічних термінів та понять (наприклад, магістранти є студентами 1-2 курсів, а не 5-6).

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Форми і методи навчання та викладання сприяють досягненню заявлених цілей та програмних результатів навчання, відповідають студентоцентрованому підходу та принципам академічної свободи. Учасники освітнього процесу вчасно отримують необхідну інформацію, яка є доступною і зрозумілою. Загалом ОП відповідає Критерію 4 з недоліками, що не є суттєвими, проте їх доопрацювання вдосконалить програму.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

У ході аналізу відомостей СО, ознайомленням з локальною нормотворчістю («Положення про організацію освітнього процесу» (<https://cutt.ly/Ff7JrSn>), «Положення про екзаменаційну комісію» (<https://cutt.ly/9f5q3Fs>), «Положення про випускні кваліфікаційну роботу» (<https://cutt.ly/TgINwhd>), «Положення про організацію та проведення практики студентів» (<https://cutt.ly/GgINu2F>)) та головним чином під час фокус-групи зі здобувачами освіти за ОП встановлено, що форми та критерії контрольних заходів зрозумілі, доступні, вчасно доводяться до відома магістрантів. Здобувачі підтвердили, що на першому занятті з кожної дисципліни викладач оголошує та роз'яснює форми поточних та підсумкових контрольних заходів, а також критерії оцінювання знань, умінь та навичок. Робочі навчальні програм (<https://cutt.ly/NgIN1yo>) та силабуси (<https://cutt.ly/1gINNni>) доступні для ознайомлення на сайті ЗВО, а також розміщені на платформах дистанційної освіти Moodle (<https://moodle.chnpu.edu.ua/>) та Classroom (<https://cutt.ly/jgY04vz>) (доступ дозволений лише зареєстрованим користувачам). Перевірка залишкових знань студентів з метою контролю якості освітнього процесу здійснюються в рамках проведення ректорських контрольних робіт, дисципліни для перевірки постійно змінюються. Під час фокус-групи з викладачами, з'ясовано, що за умов дистанційного навчання роз'яснення з приводу контрольних заходів відбувається безпосередньо під час занять, або шляхом електронного листування. Електронні пошти усіх викладачів розміщено на сайті ЗВО (<https://cutt.ly/JgIMkqq>).

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт вищої освіти за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за спеціальністю 032 «Історія та археологія» відсутній. Здобувачі освіти за ОП Історія та археологія мають можливість обирати форму проведення державної атестації: комплексний екзамен з навчальних дисциплін або захист магістерської кваліфікаційної роботи. Під час фокус-групи зі здобувачами з'ясовано, що магістранти I та II курсів обрали різні форми державної атестації, що підтверджує дієвість цього інструменту формування індивідуальної освітньої траєкторії.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура повторного проходження контрольних заходів визначена у п. 4.12 «Положення про організацію освітнього процесу» (<https://cutt.ly/Ff7JrSn>). Здобувачі вищої освіти, які одержали під час складання екзаменаційної сесії незадовільну оцінку, зобов'язані ліквідувати академічну заборгованість до початку наступного семестру. Повторне складання екзаменів допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: один раз викладачу, другий – комісії, яка створюється розпорядженням директора Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського. Магістранти, які отримали оцінку «незадовільно» під час атестаційного екзамену або захисту кваліфікаційної роботи, відраховується з зі складу здобувачів як такі, що виконав навчальний план, але не пройшли атестації, їм видається академічна довідка. У продовж 3-х років він/вона має право пройти державну атестацію. Прозорість форм проведення контрольних заходів, порядку повторного проходження контролю, оскарження процедури та результатів проведення контрольних заходів, об'єктивність екзаменаторів були підтвержені здобувачами у ході фокус-групи. Під час зустрічей також було з'ясовано, що конфліктних ситуацій, випадків оскарження результатів контрольних заходів за ОП не було. У розмові зі здобувачами та представниками органів студентського самоврядування експерти переконалися у розумінні магістрантами як потрібно діяти та куди звертатися у разі виникнення конфлікту інтересів, механізм вирішення якого закріплений в «Положенні про врегулювання конфліктних ситуацій» (<https://cutt.ly/Tg1yusk>).

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Питання академічної доброчесності у ЗВО регулюється «Положенням про академічну доброчесність здобувачів освіти» (<https://cutt.ly/AgeCDfO>). Під час роботи експертів з фокус-групою з'ясовано, що здобувачі ознайомлені з поняттям, принципами та процедурами дотримання академічної доброчесності, а також наслідками порушення академічної доброчесності, згідно з Положенням – відрахування з Університету. Здобувачі та викладачі наголошували на усталеній практиці перевірки наукових робіт на оригінальність. Кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти перевіряють на відсутність плагіату працівники бібліотеки завдяки технічним можливостям програми Plagiat.pl. Після отримання висновку про відсоток запозичень у тексті, роботу аналізує науковий керівник та викладачі кафедри, на якій виконується кваліфікаційне дослідження. Можливість технічної перевірки академічних текстів доступна також і для НПП.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Сильними сторонами є наявність «Положення про вирішення конфліктних ситуацій», а також чітке усвідомлення здобувачами освіти механізму їх вирішення. Форми контрольних заходів, а також процедура повторного їх проходження деталізовані, чіткі та зрозумілі, а також знаходяться у вільному доступі для магістрантів. Для реалізації освітнього процесу в дистанційних умовах у ЗВО забезпечено доступ до платформ дистанційного навчання, започаткована система електронного навчання здобувачів Moodle. Також варто відзначити стійкі практики запобігання та виявлення плагіату із використанням програмного забезпечення, розуміння та дотримання культури академічної доброчесності усіма учасниками освітнього процесу. Позитивний вплив на рівень сформованості академічної доброчесності справить участь НПП у проєкті «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти» (Academic IQ), SAIUP, про участь в якому ЕГ довідалась під час фінальної зустрічі при надання рекомендацій з цього питання.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Слабким моментом, на думку експертної групи, є занадто переобтяжена Програма комплексного державного екзамену, яка включає навчальний матеріал 19 освітніх компонентів (з нормативного та вибіркового блоку), за якими вже був здійснений попередній семестровий контроль упродовж навчання. 1. Рекомендовано сконцентрувати програму державного екзамену на кількох базових дисциплінах зі спеціальності. 2. Рекомендовано переглянути «Положенням про академічну доброчесність здобувачів освіти в Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка», оскільки питання академічної доброчесності стосуються усіх учасників освітнього процесу, а не лише здобувачів. 3. При перевірці робіт на плагіат, варто зменшити людський фактор шляхом конкретизації числових показників з можливими особливостями для різних спеціальностей.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Методи контролю валідні, сформульовані чітко та зрозуміло. Сформовані умови для дотримання культури академічної доброчесності, у тому числі присутні ефективні технологічні рішення. ОП та освітня діяльність за цією ОП загалом відповідають Критерію 5 з недоліками, що не є суттєвими.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Академічна кваліфікація викладачів забезпечує досягнення цілей ОП та програмних результатів навчання. Наведене твердження ґрунтується на порівнянні навчальних дисциплін та профілів НПП: Острянка А.М., викладає навчальну дисципліну «Методика наукового дослідження», «Актуальні проблеми історичного джерелознавства» та керує науково-дослідною практикою (<https://cutt.ly/LgICIBQ>, виконавець Jean Monnet Module «Європейський світний простір: можливість та виклики для України» <https://cutt.ly/WgIC2ax>, Erasmus+), Веремейчик О.М. «Археологічні пам'ятки Чернігово-Сіверщини» (<https://cutt.ly/QgICPRY>), Горошко Ю.В. «Сучасні інформаційні технології та методика застосування комп'ютерної техніки в освітньому процесі та наукових дослідженнях» (<https://cutt.ly/zgICSyo>), Кеда М.К. «Origin of Modern Europe: Cultural Dimension» (<https://cutt.ly/YgICDU6>, виконавиця Jean Monnet Module «Європейський світний простір: можливість та виклики для України» <https://cutt.ly/WgIC2ax>, Erasmus+), Ячменіхін К.М. «Історіографія всесвітньої історії» (<https://cutt.ly/ngICGti>), Черненко О.Є. «Архітектурна археологія» (<https://cutt.ly/sgICJij>), Скороход В.М. «Доба вікінгів в історії Європи» (<https://cutt.ly/OgICLOo>) та інші. Запрошені викладачі Лисенко О.Є. (<https://cutt.ly/wgI2QWg>), Томазов В.В. (<https://cutt.ly/cgI2nat>), Ясь О.В. (<https://cutt.ly/BgI2n5o>) є співробітниками Інститут історії України НАН України, а також визнаними професіоналами у напрямку, за котрим вони викладають.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

У ході експертної акредитації з'ясовано, що процедури конкурсного добору викладачів регулюються «Положенням про порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних і педагогічних працівників» (<https://cutt.ly/8gI2Ids>), «Положенням про обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників» (<https://cutt.ly/ggI2IF9>) відповідно до автономії ЗВО та згідно з Законом України «Про вищу освіту», наказом МОН України від 05.10.2015 № 1005 «Про затвердження Рекомендації щодо проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів)». Процес аплікування на посаду є прозорим для претендента та ефективним для з'ясування його професіоналізму для залучення до науково-педагогічної діяльності за ОП Історія та археологія.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Залучення роботодавці до організації та реалізації освітнього процесу відбувається під час практик (надання бази практик) (<https://cutt.ly/6gI257s>), роботи агестаційної комісії (<https://cutt.ly/9f5q3Fs>) та засідань вченої ради ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського. Директор Чернігівської загальноосвітньої школи № 13 Ващенко А.В., член вченої ради, під час фокус-групи підтвердила свою участь в обговоренні та оновленні ОП, а також врахування в ОП внесених нею пропозицій. Активними учасниками організації освітнього процесу та наукових заходів (співорганізація наукових конференцій, організація баз практик, ярмарка вакансій) є Лаєвський С.Л., директор Чернігівського обласного історичного музею імені В.В. Тарновського та Потапенко О.М., директорка Комунального закладу «Чернігівський обласний пошуковий науково-редакційний центр» Чернігівської обласної ради. На жаль, роботодавці не залучені до аудиторних занять.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

До проведення аудиторних занять залучаються провідні вчені, співробітники Інституту історії НАН України: д.і.н., проф. Ясь О.В. «Актуальні проблеми сучасної історіографії: соціогуманітарне знання та історичне мислення XIX – початку XX ст.»; д.і.н., проф. Лисенко О.Є. «Актуальні наукові та суспільні проблеми історії України періоду Другої світової війни»; к.і.н., доц. Томазова В.В. «Генеалогія». Під час проходження археологічної практики студенти-магістри знайомляться з досвідом польових досліджень провідних археологів Чернігівщини та України, зокрема О.М. Веремейчик, О.Є. Черненко, О.П. Моці.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

В Університеті створені умови для професійного розвитку викладачів, які забезпечують викладання дисциплін ОП Історія та археологія. Зокрема, функціонує аспірантура та докторантура з історичних наук (це підтверджується тим фактом, що більшість викладачів ОП завершили аспірантуру, докторантуру Університету). Раз на п'ять років викладачі проходять підвищення кваліфікації у ЗВО України та за кордоном.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

ЗВО стимулює розвиток викладацької майстерності через преміювання та заохочення НПП, що передбачено системою матеріального й морального заохочення викладачів або інших форм стимулювання відповідно до колективного договору (<https://cutt.ly/fgI9nEl>). У випадку присудження наукового ступеня або вченого звання викладач отримує одноразову фінансову допомогу, також грошова нагорода передбачена науковому керівнику студентської наукової роботи, що зайняла призове місце. Щорічно проводиться конкурс на звання кращої кафедри університету (<https://cutt.ly/MgI9TUA>), з матеріальним заохоченням восьми кафедр-переможниць. Під час фокус-груп не було встановлено жодного факту преміювання викладача ОП Історія та археологія, на сайті Університету відсутні відомості про результати конкурсу на звання кращої кафедри – тож видається, що ця система має радше формальний характер.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Науково-педагогічні працівники є однозначно сильною стороною ОП Історія та археологія – мають науковий ступінь, вчене звання (за виключенням одного викладача), практичний досвід роботи, є активними науковцями з високим рівнем цитованості наукових праць (у переважній більшості). Також сильною стороною є активна співпраця в освітньому процесі з роботодавцями.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

1. «Положення про обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників» вимагає гармонізації з сучасним освітнім законодавством. 2. Рекомендовано налагодити контакти із зовнішніми стейкхолдерами, активніше залучати їхніх представників до аудиторних занять. Розширити коло можливостей для вдосконалення фахової майстерності викладачів ЗВО (у тому числі й стимулювати позапланові форми підвищення кваліфікації, участі у літніх школах, проходження онлайн-курсів тощо). 3. Рекомендовано активніше висвітлювати інформацію щодо професійного розвитку викладачів на сайті ННІ, а також активніше заохочувати викладачів до досконалості у викладанні.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Забезпечено дотримання Критерію 6. Виявлені недоліки не є істотними, експертна група вважає, що кадровий потенціал достатній для функціонування ОП, реалізації її цілей, програмних результатів навчання та подальшого розвитку. Потребує покращення система заохочення та залучення зовнішніх стейхолдерів до аудиторного навчання.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Під час дистанційного перегляду матеріально-технічної бази експерти переконалися, що Навчально-науковий інститут історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського має в розпорядженні достатню матеріально-технічну базу для проведення освітньої діяльності. Зокрема є 14 аудиторій, які є різними за розміром та призначенням. 3 з них обладнані мультимедійними дошками, є 2 мобільних проектори, які за потреби можна встановити в будь-якому місці. Для здобувачів вищої освіти доступні 2 бібліотеки, які розташовані в різних корпусах. Під час зустрічей ЕГ переконалися, що видання надходять відповідно до потреб студентів та задовольняють їх запити. Бібліотеки мають як електронні, так і паперові каталоги якими можуть вільно користуватися студенти. (<https://library.chnpu.edu.ua>). На території Університету доступний безкоштовний Wi-Fi. Під час зустрічі здобувачі висловили задоволення ним, його швидкістю з'єднання та доступністю. НУЧК імені Т.Г. Шевченка має достатньо фінансових ресурсів для забезпечення успішної реалізації ОП.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Під час зустрічей зі здобувачами, науково-педагогічними працівниками та адміністративним персоналом експертна група підтвердила факт безкоштовного доступу до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та наукової діяльності в межах освітньої програми. Ефективному функціонуванню освітнього середовища сприяє наявна соціально-побутова інфраструктура (гуртожитки, бібліотеки, археологічні лабораторії, центр досліджень історії церкви, обласний осередок Національної спілки краєзнавців, ідальня). Таким чином, потреби та інтереси здобувачів вищої освіти, викладацького та науково-педагогічного складу можуть бути повністю задоволені. Виявлення і врахування зауважень та пропозицій здобувачів освіти здійснюється шляхом звернення до адміністрації ННІ, ректорату, профспілкового комітету, студентського самоврядування. Результати усного опитування студентів та анкетування, проведене органами студентського самоврядування, засвідчує що освітнє середовище НУЧК імені Т.Г. Шевченка задовольняє їх потреби та інтереси. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до навчальної платформи Moodle (<https://moodle.chnpu.edu.ua/>), роботу якої забезпечує Центр науково-методичної підтримки організації дистанційного навчання (<http://chnpu.edu.ua/university/atuniversity/tsentr-naukovo-metodichnoji-pidtrimki-organizatsiji-distantijnogo-navchannya?highlight=YToxOntpOjA7czo2OiJtb29kbGUiO3o=>).

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Зустріч із представниками студентського самоврядування та здобувачами вищої освіти ОП показала задоволеність студентів освітнім середовищем. Вони повідомили, що в навчальному закладі позитивний морально-психологічний клімат між викладачами та студентами. Відділ охорони праці, медичний пункт і психологічна служба забезпечують контроль за безпечним станом освітнього середовища у підрозділах університету (Положення «Про психологічну службу» в НУЧК імені Т. Г. Шевченка https://drive.google.com/file/d/1qcUrYum1JoKesi1r-Er3f_UjSrKc8GrG/view).

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

НУЧК імені Т.Г. Шевченка забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за даною освітньою програмою. Під час зустрічі зі студентами експерти мали змогу переконатися в дієвості механізму освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки. ЗВО має в наявності ліцензію для надання освітніх послуг, отже освітня діяльність є законною (<https://drive.google.com/file/d/14A4BdVPOFmwrq3WAXMTrn5pgUvmj2KTW/view?usp=sharing>). Повідомлення студентів з організаційних та адміністративних питань переважно реалізуються через кураторів академічних груп. Наявність студентського самоврядування, профспілкової організації студентів дає змогу здобувачам вищої освіти отримувати допомогу та підтримку, брати участь в позанавчальних заходах – конференціях, тренінгах, участі в проєктах, волонтерстві. Інформаційна підтримка забезпечується розміщенням друкованої інформації на дошках оголошень, в групі кафедри у мережі Facebook (<https://www.facebook.com/groups/1268223556529140/>), а також здійснюється через акаунт Інституту в Інстаграмі (https://www.instagram.com/inst_hist_lazarevskogo/). Консультативна підтримка здобувачів вищої освіти проводиться за розкладом, який у вигляді графіків оприлюднений на кафедрах ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського та на сайті. Консультативна підтримка здійснюється шляхом проведення консультацій з навчальних дисциплін, як в ході семестру, так і безпосередньо перед іспитом. Під час зустрічі зі студентами, експерти дізналися, що існують заходи, які сприяють кар'єрному старту (наприклад, ярмарки вакансій). Соціальна підтримка здобувачів вищої освіти відбувається через соціальний захист, який передбачає правову допомогу, відпочинок та матеріальну допомогу (<http://studprof.in.ua/>) За результатом усного опитування студентів кураторами академічних груп та анкетування, проведеного органами студентського самоврядування, рівень задоволення такою підтримкою є достатнім.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

У НУЧК імені Т.Г. Шевченка розроблено і затверджено «Положення про організацію супроводу студентів з інвалідністю» https://drive.google.com/file/d/1ZxipybgQXSXrG8guCzVnu631Z7nnfi_p/view). Функціонує Ресурсний центр з інклюзивної освіти (<http://chnpu.edu.ua/university/atuniversity/inkladyivnaosvita>). У головному корпусі НУЧК імені Т.Г. Шевченка встановлено пандус та є туалет для осіб з інвалідністю. У самому ж Інституті, де проходить навчання здобувачів, пандусів та ліфту немає. Під час спілкування з гарантом та студентами ЕГ з'ясувала, що в рамках даної освітньої програми не навчаються студенти з особливими освітніми потребами.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Під час дистанційних зустрічей ЕГ було виявлено, що в ЗВО питання порушення прав учасників освітнього процесу, запобігання психічного насилля є регламентованим: - «Положенням про врегулювання конфліктних ситуацій» в НУЧК імені Т. Г. Шевченка (<https://drive.google.com/file/d/1UUGS8QF6PoNoAu6Fd8Q28meVtzH-8Mm/view?usp=sharing>); - «Положенням щодо протидії булінгу» в НУЧК імені Т. Г. Шевченка (https://drive.google.com/file/d/1AG_HYNKDVa96Hp9Fkje1_MGo1sNuI_/view?usp=sharing); - «Положенням про психологічну службу» (https://drive.google.com/file/d/1qcUrYum1JoKesi1r-Er3f_UjSrKc8GrG/view) Під час зустрічей було з'ясовано, що здобувачі і НПП ознайомлені з процедурами вирішення конфліктів та протидії корупції; жодних випадків експлуатації, фізичного та психічного насилля, дискримінації (за будь-якою ознакою), проявів сексуального домагання, корупції в межах освітньої програми зафіксовано не було. Відносини між викладачами та здобувачами освіти побудовані на взаємоповазі, толерантності та добрих стосунках.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Наявність аудиторій з мультимедійним обладнанням. Сприятливий морально-психологічний клімат. Забезпеченість потреб студентів ОП матеріально-технічною базою та ресурсами. Безкоштовний доступ до електронних ресурсів, який здійснюється як у комп'ютерних класах та читальних залах бібліотек, так і через підключення до локальної комп'ютерної мережі Internet за технологією Wi-Fi.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Під час показу матеріально-технічної бази було продемонстровано, що відсутній доступ до матеріально-технічної бази за даною ОП осіб з особливими освітніми потребами, хоча серед здобувачів ОП таких наразі немає. Рекомендовано: 1) Покращити доступ до Університету осіб з особливими освітніми потребами. 2) Додати в опитування питання про задоволеність потреб здобувачів щодо покращення освітнього середовища та врегулювання конфліктних ситуацій (зокрема щодо розгляду повідомлень про сексуальні домагання, дискримінацію та корупцію).

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

ЗВО має добре освітнє середовище та матеріальні ресурси. ОП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 7 з недовідками, що не є суттєвими.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Загальні процедури в НУЧК імені Т.Г. Шевченка щодо розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм зафіксовані в «Положенні про організацію освітнього процесу» (https://drive.google.com/file/d/1O4h-jM9_h9HOOsJDdbgZr1R4KY4LvDb3/view) та «Положенні про систему внутрішнього забезпечення якості освіти» в НУЧК імені Т. Г. Шевченка (<https://drive.google.com/file/d/1dGEbZC5r7MwZmAUn6-NOWVmcY1T8rVX/view>). Перегляд ОП здійснюється у відповідності з динамікою змін у вищій освіті України, запитами здобувачів вищої освіти та пропозиціями професорсько-викладацької спільноти кафедр НУЧК імені Т.Г. Шевченка. При цьому на зміну ОП 032 Історія та археологія суттєвий вплив мають здобувачі освітнього ступеня та роботодавці. Під час зустрічей ЕГ пересвідчилась, що зауваження та пропозиції стейкхолдерів щодо навчальних дисциплін, цілей та інших складників ОП завжди враховуються, а ОП переглядається та удосконалюється. Прикладом цього, може бути пропозиція директора Чернігівського обласного історичного музею імені В. Тарновського Сергія Лаєвського, який пропонував приділити більше уваги на навчання дисциплін, які будуть корисні під час роботи в музеї, а саме - Археологічні пам'ятки Чернігово-Сіверщини, Українське архівознавство тощо. Також в результаті обговорення освітньої програми з фахівцями НАН України (проф. Лисенко О.Є., Ясь О.В. та Томазов В.В.), до блоків вибіркокових дисциплін були включені спецкурси «Актуальні проблеми сучасної історіографії: соціогуманітарне знання та історичне мислення XIX – початку XX ст.», «Генеалогія», «Актуальні наукові та суспільні проблеми історії України періоду Другої світової війни».

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Отримання зворотного зв'язку від студентів у межах ОП «Історія та археологія» відбувається шляхом проведення студентських опитувань, які впливають на зміст та організацію навчання. За результатами інтерв'ювання адміністративного персоналу ЗВО та лідерів студентського самоврядування стало відомо, що здобувачі вищої освіти частково залучені до процесу перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення якості вищої освіти. Здобувачі вищої освіти висловили обізнаність зі власною роллю щодо удосконалення ОП. Наприклад, ними було запропоновано збільшити можливості працевлаштування випускників ОП, у формуванні «soft skills» під час навчання, збільшенні практичних складників професійної підготовки.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

ЗВО активно співпрацює із музейними, освітніми та дослідницькими закладами м. Чернігова та регіону. Під час зустрічей зі стейкхолдерами було з'ясовано, що вони залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми. Зокрема, деякі з пропозицій, які вони висували були такі: вдосконалити навчання здобувачів з тематики документознавства, збереження культурної спадщини, розвиток критичного мислення та медіаграмотності тощо. Також окрім перегляду ОП, роботодавці беруть участь у проведенні занять, участі у конференціях. Також

представники роботодавців залучаються до рецензування освітньої програми «Історія та археологія», з метою забезпечення якості ОП (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/osvitni-programy/>).

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

ЕГ було з'ясовано що в Університеті, в Інституті зокрема, існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників даної ОП. Інформація узагальнюється дирекцією інституту імені О.М. Лазаревського і відображається у низці публікацій. 2016 року було видано збірник-довідник «Кандидати і доктори наук – випускники історичного факультету / Навчально-наукового інституту історії, етнології та правознавства імені О.М. Лазаревського Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка». Гарант засвідчив що вони мають контакти з усіма випускниками, ознайомлені з їх місцем праці. Окрім цього, в березні кожного року в Інституті відбувається День випускників, на якому присутні більше 300 осіб щоразу. Під час зустрічі з випускниками ЕГ пересвідчилася, що їх пропозиції та коментарі враховуються при перегляді ОП.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Відповідні процедури передбачені у Положенні про організацію освітнього процесу (https://drive.google.com/file/d/1O4h-jM9_h9HO0sJDDbgZr1R4KY4LvDb3/view). Питання внесення змін до ОП зі спеціальності 032 Історія та археологія було розглянуто Вченою радою Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка (Протокол №1 від 31 серпня 2020 р.). Вчасність реагування внутрішньої системи забезпечення якості на виявлені недоліки в освітній програмі, згідно із визначеними у положенні термінами і процедурами, не була порушена на ОП.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Попередніх акредитаційних експертиз за цією ОП не проводилось, але до цього акредитацію в Інституті проходили ОП спеціальностей «032 Філософія» і «014 Середня освіта (Історія)», під час яких експертами було надано низку рекомендацій, які були взяті до реалізації, і переважно виконані.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

В Університеті здійснюється політика, спрямована на формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти в ЗВО. Насамперед в ЗВО наявні керівні документи, як-от Статут, Стратегія розвитку університету (https://drive.google.com/file/d/oByJ_WEFXldX_Wjc2aFFsZogidW8/view) тощо, які визначають якість освіти як ключовий пріоритет своєї діяльності та вказують механізми її реалізації. Культура якості в ЗВО базується на таких засадах: політика закладу і процедури забезпечення якості; періодичний перегляд та моніторинг освітніх і навчальних програм; забезпечення якості викладацького складу; навчальні ресурси; інформаційні системи; публічність інформації. Крім цього, культура якості формується у соціальних, наукових та організаційних заходах. Зокрема, під час наукових конференцій, публікацій у фахових виданнях тощо. Під час зустрічей зі стейкхолдерами (здобувачами освіти, викладачами, роботодавцями) підтверджена інформація про їх залучення до перегляду ОП. Під час зустрічі з керівництвом та адміністративним персоналом ЗВО експертна група отримала інформацію про поточні плани щодо створення окремої структури в ЗВО, яка би координувала діяльність системи внутрішнього забезпечення якості освіти в ЗВО.. Водночас експертною групою було з'ясовано, що система опитувань в ЗВО наразі перебуває в стадії формування, зокрема в серпні 2020 р. прийняте Положення про опитування, яке визначає процедуру його проведення, оприлюднення та впровадження результатів. При цьому експертній групі були надані результати опитування здобувачів, проведеного органами студентського самоврядування.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Позитивним кроком на шляху створення дієвої системи внутрішнього забезпечення якості освіти є наявність «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти» в НУЧК імені Т. Г. Шевченка. В ЗВО

підтверджується наявність позитивного досвіду залучення студентів, випускників та роботодавців до процесу періодичного перегляду освітньої програми.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

На сайті Університету відсутні опитування та їх результати, що не дозволяє пересвідчитися у прозорості їх проведення. До того ж Положення про опитування пропонує їх робити в паперовій формі і зберігати на кафедрах, що унеможлиблює їх проведення в умовах дистанційного навчання. Номінально питання внутрішнього забезпечення якості освіти наразі координують проректор і керівник навчального відділу, але вони мають значний обсяг власних посадових обов'язків і не встигають досягнути весь обсяг інформації, пов'язаний з моніторингом ОП. Рекомендовано: 1) Перейти на дистанційну форму опитувань всіх стейкхолдерів за методологічно валідним інструментарієм та оприлюдненням результатів на сайті ЗВО. 2) Створити відділ чи центр, котрий би координував питання внутрішнього забезпечення якості освітнього процесу. 3) Розробити систему кар'єрного моніторингу випускників. 4) Як додатковий чинник (на подальше), розробити «Положення про гарантів ОП», де передбачити їх права, обов'язки, мотивацію діяльності тощо.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Цей критерій є важливим для якості ОП і при його аналізі освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 8 з недоліками, що не є суттєвими. При цьому ЗВО демонструє значний потенціал для їх усунення.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

В ЗВО наявна система документів, які містять правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу: Конституція України (1996); закони України «Про освіту» (2017); «Про вищу освіту» (2014); «Про наукову та науково-технічну діяльність» (2015); Статут НУЧК імені Т. Г. Шевченка; Положення про організацію освітнього процесу в НУЧК імені Т. Г. Шевченка; Положення про дисципліни вільного вибору студентів у НУЧК імені Т. Г.; Положення про порядок переведення студентів університету, які навчаються за кошти фізичних або юридичних осіб на місця державного замовлення; Положення про обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників; Положення про організацію супроводу студентів із інвалідністю; Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність та ін. Загалом, правила і процедури доступні всім учасникам освітнього процесу (опубліковані на сайті ЗВО).

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

У необхідний термін ЗВО оприлюднило на сайті проект ОП. Під час бесіди з усіма стейкхолдерами було з'ясовано, що вони були ознайомлені та надавали пропозиції щодо змісту ОП.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

ОПП, навчальний план, рецензії та відгуки на ОП оприлюднено на сайті (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/osvitni-programu/>). Мета, характеристика, загальні та фахові компетентності, ПРН та інші компоненти висвітлені в ОПП

(<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/10/op-032-istoriya-ta-arheologiya-magistr-1.pdf>). Інформація щодо вступу на цю ОП (<http://chnpu.edu.ua/abiturient/magistr>), робочі програми, силабуси (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/sylabusy/>) розташовані на сайті у загальному доступі. Обсяг інформації про ОП, що оприлюднена на сайті, є достатнім для стейкхолдерів, а також для потенційних абітурієнтів, які можуть зробити вибір щодо вступу на цю програму.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

В ЗВО визначено правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу. Вони є доступними для них та дотримуються під час реалізації освітньої програми. Обсяг інформації, що оприлюднюється на сайті НУЧК імені Т.Г.Шевченка та ННІ соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського є достатнім для задоволення здобувачів вищої освіти, роботодавців, абітурієнтів та інших.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Деякі розділи сайту Інституту є неактивними внаслідок поточної розробки сайту, наявні граматичні помилки. Рекомендовано: 1) Продовжити вдосконалювати функціонування офіційного сайту ЗВО, доповнюючи його актуальною інформацією. 2) Зробити на сторінці складу кафедри профілі НПП із зазначенням навчальних і наукових публікацій. 3) Додати до сторінки Проєкту ОП можливість стейкхолдерам публікувати свої відгуки, рекомендації та пропозиції в онлайн-режимі. 4) Розмістити у відкритому доступі документ ЗВО щодо запобігання корупції та контактну інформацію.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

ОП відповідає критерію 9 (прозорість та публічність), існуючі недоліки не є суттєвими. До того ж ЗВО демонструє значний потенціал для їх усунення.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	E
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	<i>не застосовується</i>

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **умовна (відкладена) акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Яремчук Сергій Степанович

Члени експертної групи

Момот Анастасія Олександрівна

Андрєєва Анна Петрівна